

מי נשא את הילקוט הראשון?

כל תלמיד נושא על גבו ילקוט ובו ספרים, מחברות, כלי כתיבה ואוכל. אך בילקוט הראשון המוכר לנו היו דווקא אבנים, כמסופר על דוד לפני מלחמתו בגלית: "וַיִּבְחַר לוֹ חֲמִשָּׁה חֲלָקֵי אֲבָנִים מִן הַנַּחֲל, וַיֵּשֶׁם אֹתָם בְּכָלִי הָרַעִים אֲשֶׁר לוֹ וּבִילְקוּט" (שמואל א יז, מ).

הילקוט, משרש לק"ט, היה כנראה תרמיל של רועים שבו הם ליקטו את חפציהם.

וכיצד התגלגל הילקוט למשמעות של ימינו? **להרחבה**

מדור מיוחד באתר – חוזרים לבית הספר

מה יש בקלמר?

■ הקלמר הגיע אלינו מן המילה קלמרין שנשאלה ללשון חז"ל מן היוונית. קלמרין קשורה לקולמוס (גם היא מיוונית), ופירושה נרתיק לקולמוסים, לקני כתיבה.

■ טוש ומרקר? מצבע ומדגש! מצבע הוא כלי כתיבה שבתוכו חומר ספוג דיו בצבעים שונים. מדגש – כלי כתיבה בעל קצה רחב ספוג בדיו בצבע זהה ושקוף שנועד להדגשת מילים או קטעים בטקסט.

■ מהדק אינו מקלבל! מהדק הוא אטב עשוי תיל כפוף להצמדת ניירות זה לזה, ומכלב הוא הכלי המכונה "שדכן", ותפקידו לחבר ניירות באמצעות סיכות קטנות הקרויות "קליבים".

עוד מילים משולחן הכתיבה

■ **מלגת האקדמיה ללשון העברית** – תלמידי החוגים ללשון העברית באוניברסיטאות בישראל מוזמנים להגיש מועמדות למלגת האקדמיה על שם ראובן אוחנא לשנת תשפ"ב. **לכל הפרטים**

■ **פרס בן-חיים** – אתם מוזמנים לצפות השבוע באתר האקדמיה במעמד הענקת פרס האקדמיה לד"ר אלכסיי יודיצקי. **לפרטים**

■ **לשונות חגי תשרי** – ביום חמישי תיערך הרצאתו המקוונת של פרופ' אהרן ממון על אוצר המילים ועל ביטויים מגוונים ומעניינים מלשונות חגי תשרי. **ההשתתפות חינם – מהרו להירשם!**

■ נותרו מקומות להשתלמויות מקוונות אחרי החגים: **סדנה לשיפור הטקסט המשפטי | השתלמות בתורת ההגה והצורות**

צירוף הסמיכות מעמיד כמה אתגרים לפני דוברי העברית בת ימינו:

■ **יידוע** – את צירוף הסמיכות מיידיעים רק בתווית יידוע אחת, אלא שלא כמו בלשונות אחרות (כגון לשונות אירופה) היידוע לא יבוא בראש הצירוף אלא לפני המילה האחרונה בו – היא הסומך: בית הספר (ולא "הבית ספר"), גן הילדים (ולא "הגן ילדים").

■ **ריבוי** – כשרוצים להפוך את צירוף הסמיכות לרבים, מרבים את גרעין הצירוף, כלומר את הנסמך, ודי בזה כדי לרבות את הצירוף כולו. למשל: בתי ספר. בצירופים מסוימים מרבים גם את הנסמך וגם את הסומך: בתי כנסיות (לצד בתי כנסת), ראשי שנים (לצד ראשי שנה).

להרחבה על צורת הנסמך ועל משמעות הסמיכות

צורת הזכר של גִּנָּת היא גִּנָּן, בדיוק כמו שצורות הזכר המקבילות לנהגת, תיירת, הן נהג, תייר, ולהבדיל: גִּנָּת ו־גִּנָּב.

עם ההתפתחות החברתית שהביאה גברים לעבודה בגן הילדים הגיעו אל האקדמיה פניות לאשר את הצורה "גִּנָּן" (או "גִּנָּן"). לדברי הפונים, כמו שנוצרה הבחנה בין גִּנָּת (אישה העובדת בגן ילדים) ובין גִּנָּת (אישה העובדת בגן של צמחים), נחוצה הבחנה בין בעלי המקצוע הגברים.

אומנם שתי צורות נקבה יכולות להיגזר משמות במשקל פֻּעֵל: גִּנָּת (כמו חֲשֵׁבֶת, מן חֲשַׁב), גִּנָּת (כמו סִפְרִית, מן סִפֵּר). ואולם צורת הזכר אחת היא: גִּנָּן. הצורה "גִּנָּן" (או "גִּנָּן") נוצרה בתהליך המכונה בפי הבלשנים "גזירה לאחור" מן גִּנָּת, ויסודה בטעות.

לתשובה באתר

שאלה בעברית

תמיכה באקדמיה

אם נתקלתם בבעיות תצוגה [לחצו כאן](#) לצפייה בדפדפן

מנחי גני הילדים.

רשימה א.

Gabe	(ילדים בגני הילדים)	מתן
Kugel		כדור
Walze		גליל
Würfel		קוביה (בנין קביות)
Legetafeln		לוחות-לוחיות
Stäbchenlegen		קידוד, תנחת בידים
Fadenlegen		הנחת חוטים
Das Perlenreihen		תרוז-מרגליות, חריות
Erbsenarbeiten		מלאכת אפונים
Das Zupfen		הנחת אפונים
Flechten		הפקעה, הפקע
Falten		קליעה
Modelieren	עבודת חמר	קמיטה
		עצוב

בשנת תרע"ג (1913) פרסם ועד הלשון את מחברת השלישית ובה – לראשונה – מונחים עבריים לגני הילדים.

בהקדמה לרשימות המונחים נכתב: "מנחי גני הילדים עודם בראשית התפתחותם, ורשימות המלים שנשלחו לנו מיפו על ידי מרכז אגדת מורים, ואלו שנתנו לנו ממנהלות הגנים שבירושלים היו שונות תכלית שנוי. הועד השתדל למצא את השמות המתאימים ביותר, ובהשתתפות מנהלות הגנים שבירושלים קבע הועד את המנחים היותר מדויקים לפי מהותם".

המעין ברשימת המונחים המעניינת המובאת כאן ודאי יתמה על כמה מן המושגים ועל שייכותם לגני הילדים. כך למשל, למה כלולה ברשימה המילה "מתן", ומה עניינה של "מלאכת אפונים"?

לעיון ברשימה המלאה והסבר למשמעות המונחים

להתראות באיגרת הבאה!